

הלכה ערוכה

תשובות ופסקים שנחברו בבית ההוראה

רשת בתי הוראה
הוראה ספלה
בראשות הגאב"ד הנאק הגדול
רבי אברהם צבי הכהן שליט"א
ובקפול הסידים שיכון ה בני סוק

פר' וארא תשפ"ב | גליון ה'

ש"ת ערוכות בקצרה

הכרעות ברורות ותשובות קצרות שנתקבלו ונשמעו
מפי מורינו הגאב"ד שליט"א בקו בית ההוראה

שאלה: בישיבה, שהנהלת הישיבה הודיעה שהיא מרוקנת בסוף הזמן את כל הארונות, וכל מה שישאר ייזרק, והיו כמה בחורים שהשאירו חפצים, אם בגלל שנסעו לפני שהודיעו שירוקנו את הארונות, או בגלל שאינם יכולים להחזיר את החפצים הביתה, האם מותר לבחורים אחרים לזכות בחפצים אלו, שהרי אם הם לא יקחו אותם, יזרקו אותם לאשפה.

תשובה: אם הבחורים נסעו לביתם לפני שפרסמו שעומדים לזרוק, הרי זה כמו אשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה, ויש בזה מצות השבת אבידה. משא"כ אם ידעו מכך לפני שנסעו, הרי זה כמו אשפה העשויה לפנות, וזה אבידה מדעת, ומותר לאחרים לזכות בחפצים.

*

שאלה: מה מברכים על בורקס שיש בתוכו נקניקיה

תשובה: אם הבורקס מוכן לאכילה, ומכניסים לתוכו נקניקיה, רק כדי לחמם ביחד, יש לברך שתי ברכות – בורא מיני מזונות ושהכל. אבל אם הבורקס עדיין לא אפוי, ואופה את הבורקס והנקניקיה יחד בתנור, מברכים רק בורא מיני מזונות, למרות שהנקניקיה היתה כבר ראויה לאכילה קודם, בגלל שהבורקס לא היה ראוי לאכילה.

*

שאלה: מי שמסתפק אם בירך ברכהמ"ז, אבל זוכר שנטל ידיו למים אחרונים, ואכל שיעור שביעה, האם צריך לברך מספק, או שיכול לסמוך על כך שרגיל לברך ברהמ"ז מיד לאחר שנטל למים אחרונים.

תשובה: צריך לברך. על "סיריכה נקט ואתא" סומכים רק בספק דרבנן, ולא כשאכל שיעור שביעה, שחייב לברך ברהמ"ז מדאורייתא.

תשובה ערוכה

מאת מרדכי האב"ד שליט"א

צורת התחשיב לתשלום דמי ועד בית

כמענה לשאלתו איך מתחלקים דמי התשלום לוועד הבית בין בעלי הדירות, והאם יש הצדקה לחייב יחידת דיור קטנה באותו סכום כמו דירה גדולה.

בחוק בתים משותפים (תיקון לסעיף 58 התשס"ה - 2005) נאמר: "בעל דירה חייב להשתתף בהוצאות הדרושות לאחזוקתו ולניקונו של הרכוש המשותף ולהכסתת השירותים המחויבים על פי דין או המקובלים על פי הנהגה, לפי יחס שטח רצפת דירתו אל שטח הרצפה של כל הדירות שבבית המשותף, זולת אם נקבע בתקנון שיעור-השתתפות אחר. לעניין זה 'החזקה תקינה' - שמירה על מצבו של הרכוש המשותף כפי שהיה בעת גמר הבניה, לרבות שיפורים שביצעו בו לאחר מכן בהסכמת בעלי הדירות.

הנהגה בתרומת הרשן (ש"ת סי' שמ"ב) כתב: "כל דבר שרכים מצורפים יחד, צריכים למיזל בתר מנהגא דידהו, וכפי הסדר שעושים לעצמן לפי צרכיהם לפי עניינם. דאי מצרכתא להו למיזל בתר דין תורה בכל דבר, לעולם תהא מריבה ביניהם, משום הכי מעיקרא מחלו אהרדי לזוטר על דין תורה, וגמרי ומקני למיזל בתר סדר מנהג דידהו. וכעין זה כתב מהר"ם, דשותפים קונים ומקנים ומתני בהרדי באמירה בעלמא בלא קניין, משום רבהיהא הנאה דצייתי אהרדי גמרי ומקני, כדאיתא בהגה"ה כמיימוז".

וכתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' קכ"ו): "והנה כל זה שייך ביותר בבית משותף, דמצטרפים לדור ביחד כשכנים טובים, ולהיות ביניהם שלום בית, דכדי שלא תהא מריבה ביניהם, מחלי אהרדי למיזל בתר מנהג דידהו, אם לא היכא שמתנו דלא כן".

לכן, כאשר בעלי הנכס חתומים על הסכם שיתוף, ברור שהסכם זה גובר על כל דין או מנהג, כדין כל תנאי שבממוז. מטעם זה, גם כאשר נאמר בחוזה הרכישה מול הקבלן, שכללי השימוש בבית יהיו לפי חוק בתים משותפים, יקבעו הכללים שבחוק בתים משותפים את כללי השימוש בבית (והקונה דירה יד שניה, קנה את הדירה עם כל הזכויות והחובות של המוכר, לפי הכלל - מה מכר ראשון לשני, כל זכות שתבוא ליד).

בתרומת הרשן (שם) כתב עוד: "במרדכי פ"ק רכ"ב כתב בשם הר"א כ"ץ

המשך בעמוד ד

קו 'הלכה למעשה' - מענה הלכתי 24 שעות ביממה 03-8055000

מהמין השני וא"כ אסור לאכול בלא היכר, אכן מכל מקום מסתבר שאין לגזור בזה ובפרט שהוא רק מילתא דרבנן, שהרי מהתורה אסור רק בשר בחלב שנתבשלו יחד, ורק חכמים הם שגזרו שלא לאכול על שולחן אחד, ולכן יש להתיר באופן זה. וכן הכריע מורינו הגאב"ד שליט"א.

הרה"ג ר' יחזקאל שרגא פאנעט שליט"א
מור"ץ בבית ההוראה
מור"צ וראש כולל בק"ק גרבורגה

חברים שאוכלים יחד - זה בשר וזה גבינה

ואם אכלו יחד, ואח"כ קם אחד והלך ממקומו, אסור השני לאכול ולא יועיל ה'היכר': והיינו באופן שאכלו יחד ובמשותף (ממאכלי פרוהה), שהרי כעת כבר מותר לו לאכול ממאכלי חברו, עפ"י המבואר בשו"ע ה"ר (שם סעיף ה') שאם דרכם בכך ויודעים בעליהם שדרכם בכך מותר, ואין זה נקרא שלא מדעת הבעלים כלל, אם כן אסור לו להמשיך לאכול אף משל עצמו בלא היכר.

הנה נפסק בהלכה (שו"ע יו"ד סימן פ"ח סעיף ב') ששני בני אדם המכירים זה את זה, אסורים לאכול על שולחן אחד זה בשר וזה גבינה שמא יבואו לאכול יחד, אלא אם כן הניחו 'היכר' ביניהם.

ומעתה לשאלה:

ואף לא יועיל לו היכר. כמבואר בדרכ"ת (סימן פ"ח, ס"ק י"ח) בשם פוסקים ראשונים ואחרונים, שההיכר מועיל רק כאשר שני אנשים יושבים יחדיו, וטעמם ונימוקם הוא כי בגמרא (מס' שבת דף י"ג ע"א) מבואר שהטעם בהנחת ה'היכר', היינו כיון דיש שני אנשים שאוכלים יחד ואיכא ב' דעות, שיזכירו זה את זה שלא יבואו לאכול זה מזה, ומשור"ה מהני ההיכר, ולכן כאן שיש רק אדם אחד לא מהני היכר שהרי אין כאן ב' דעות. וכן נקט השפת אמת (מס' שבת שם) וכן איתא בהפלאה ובכף החיים ובעוד פוסקים.

שני חברים נסעו יחד בדרך ארוכה, וכאשר הגיעה שעת אכילה עצרו בצדי דרכים ומצאו להם מקום ראוי להסב בצל האילנות. הוציא כל אחד מאמתחתו מעט מאכל ומשתה אשר הכין לו צידה לדרך, והניח לפניו לסעוד את לבו. לראובן היו מאכלי בשר, ולשמעון היו מאכלי חלב, באופן שאסור להם לסעוד יחדיו, אלא אם כן ניהו היכר ביניהם. ואכן, הניח אחד מהם את צרודו להיכר בינתיים, כדת של תורה, וכך הותר להם לאכול בצוותא.

***

הרה"ג ר' שמעון זולף שליט"א
דומ"ץ בבית ההוראה

אך בעוד הם נפנים ליטול ידיהם לסעודה או שכבר החלו לסעוד, הבחין ראובן כי בריחוק מקום מתקיים מניין לתפילת מנחה, ומכיוון שעדיין לא התפלל, הניח את שמעון חברו לבר ורץ להצטרף לתפילה.

לחמניות עם 'שום חלבי'

שאלה:

איך יהיה הדין ב'לחמניות שום' - הלחמניות נאפו מכצק פרווה, אך הניחו עליהן שום שנחתך בסכין חלבי [ולא עשו שינוי בצורת הלחמניות]. האם דין הלחמניות כ'פת שנילושה בחלב'?

ועתה נתעורר אצל שמעון ספק להלכה: באופן כזה שחברו לא נמצא עמו, האם מועיל לו ההיכר שהניחו כדי להתיר לו האכילה, או שמא כל ההיתר בהנחת ה'היכר' הוא רק באופן שגם השני נמצא עמו?

תשובה:

תשובה: כדי לקבל את התשובה לשאלה זו יש לדון בכמה נושאים: א. עיקר הדין של פת שנילושה בחלב, ופרטי האיסור. ב. האם הלחמניות אכן קיבלו טעם חלב. ג. האם יש הבדל בדין השום כאשר נחתך בסכין חלבי בן יומו, או סכין שאינו בן יומו.

אם עדיין לא התחילו לאכול, אין צריכים את ההיכר, ומותר לאכול חלב גם כשיש בשר על השולחן, ואם התחילו לאכול ואכלו דבר מה במשותף, אסור לשמעון להמשיך לאכול חלב, אף אם מניח היכר.

מקורות וביאורים:

כתוב בשו"ע (יו"ד, צ"ו סעיף א) שפת העשויה מעיסה גדולה שנילושה בחלב ולא עשה בה שום שינוי להיכר, הפת אסורה אפילו בריעבד, מחשש שמא יאכלנה עם בשר. ואם לש כמות מועטת של בצק עבור סעודות יום אחד, הפת מותרת, כי אין חשש שישכח בזמן קצר זה שהפת חלבית. ודנו הפוסקים באופן שאפה 'פת מרובה' - אם אפשר להתיר ע"י שיחלקם לאחרים באופן שכל אחד יקבל כדי סעודות יום אחד. יש מתירין בזה, אך הכרעת רוב הפוסקים שהפת נהפך לאיסור ממש, ולכן לא מהני לחלקם להרבה בני אדם אחר האפיה. וכן הביא שם בדרכי תשובה (סי' ט"ו) בשם החמודי דניאל שרוב הפוסקים לא קבלו את ההיתר לחלק הפת לאחרים.

אם לא התחילו לאכול אין צריך היכר: כתב בשו"ע הרב (הלכות מציאה ופקדון סעיף ד) 'הנכנס לפרדס חברו אסור לו ללקוט מפירותיו שלא מדעת הבעלים, אע"פ שבעל הפרדס הוא אוהבו ורעו אשר כנפשו ובוודאי ישמח ויגיל כשיודע לו שנהנה זה מפירותיו, מ"מ כיון שעכשיו אינו יודע מזה, הרי זה נהנה באיסור, וכן כל כיוצא בזה'. ומסיים שם 'וצריך להזהיר לרבים שנכשלים בזה מחמת חסרון ידיעה'.

ונמצא לפי זה שאם הלחמניות קיבלו טעם מהחלב, כל הלחמניות נאסרו כאכילה, ואף אסור לאכול מהן היום מעט, שמיד באפיתן נהפכו לאיסור.

מבואר שאסור לקחת ממאכל חברו, ואפילו שכרוד לו לא יקפיד הבעה"ב ויטעים בהסכמה גמורה, אלא ישמח בזה שלקח ממאכלו, בכל זאת אסור לקחת משל חברו שלא בפניו. נמצא כי שמעון שאוכל מאכלי בשר הרי אסור לו לקחת ממאכלו של ראובן שלא בפניו, ובוודאי שלא יבא לאכול בשר בחלב ואין צריך שום היכר.

אכן, אם יכולים לקלף את חתיכות השום מהלחמניות ולסלקן לגמרי, יש להתיר את הלחמניות, כיון 'שאינן בלוע יוצא בלא רוטב', נמצא שטעם החלב הבלוע בשום אינו יצא ממנו ולא נבלע בלחמניות,

ואף שיש מקום לטעון ולומר שלא כולם יודעים שיש איסור לקחת משל חברו שלא בפניו, וכמו שהשו"ע ה"ר בעצמו מסיק שם ש'רבים אין יודעים ונכשלים בזה', וא"כ חזר החשש שיבוא לאכול

ורק השום הוא זה שאסור, ואם כן הלחמניות מותרות אף באכילה עם בשר. ומצאנו פתרון שלא יאסרו הלחמניות.

ויש לדון בעיקר הדין של השום, שתלוי באיזה סכין נחתך, וכמו שנבאר. כי אם חתכו את השום בסכין שאינו בן יומו מכליעת החלב - דעת הבית מאיר שבכחאי גוונא חומרת 'דבר הריף' אינה אלא לכתחילה, ויש המתירים לסמוך עליו בדין זה. וכפרט יש לצרף שיטה זו בנידון דידן שהגאון הרע"א כתב (או"ח סי' קצ"ו) לגבי פת הנילושה בחלב שהוא איסור יותר קל משאר איסורים, וכן כתב החו"ד שאם הפת החלבית נפלה והתערבה עם ירקות אין אוסר את התערובת. וכיד יחודה (הארוך סק"ה) ביאר כי איסורו קל ולכן בטל ברוב ואפילו נתערב באינו מינו, וכדראי יש לצרף כל זה להתייר את הלחמניות באופן שהשום נחתך בסכין שאינו ב"י.

ומה גם שכדרך כלל סכין חלבי אין בו בליעות של כלי ראשון, היות ואינו מצוי שחזותים מאכלים חלביים חמים בעודם ככלי ראשון, אלא לאחר שהעבירו אותם לכלי אחר, וא"כ כל הבליעות שבסכין נבלעו בו כשחתכו בו דבר גוש חם, והרי בגוש הנמצא בכלי שני - דעת הרמ"א וסיעתו שאינו בולע ואינו מפליט, ואף שהט"ז מחמיר בזה (ס' צ"ד ס"ק י"ד), מכל מקום ודאי יש לסמוך להקל בדיעבד לאחר שכבר נאפו הלחמניות, ובצירוף דעת הבית מאיר הנ"ל.

העולה לדינא:

א. אם השום נחתך בסכין שהוא בן יומו מכלי ראשון - אסור להשהות את הלחמניות עם השום עליהן, וכדין פת שנילושה בחלב, אך יכול לקלף ולסלק את השום מהלחמניות.

ב. אם נחתך בסכין שאינו בן יומו שבלע מכלי ראשון - יש מתירים ויש אוסרים להשהות את הלחמניות עם השום עליהן.

ג. ואם נחתך בסכין שאינו בן יומו שבלע רק מדבר גוש - יש להקל ולהתייר את הלחמניות עם השום.

אך באופנים ב' וג' ראוי לסמן את הלחמניות שלא לאוכלם עם בשר דהוי עדיין לכתחילה.

***

הרה"ג ר' שואל לייב טאבאק שליט"א
מו"ץ בבית ההוראה
ראש כולל ור"מ בישיבת דאראג

עזרת בית שהזיקה

שאלה:

עזרת-בית הרימה 'שעון יד' של בעלת הבית והחליק מידה ונשכר. האם אפשר לנכות משכר העבודה עבור תשלום הנזק?

תשובה:

מעיקר הדין יש מקום לחייבה וכדין מזיק שחייב אף בשוגג, ומ"מ המנהג לפטורה במקום 'הזיקות קטנות' לפי המצב והענין.

מקורות:

תחילה נקדים את המבואר בפוסקים בדין אשה שהזיקה בבית בעלה. התוספות בכתובות (פ"ו ד"ה ר"א) מביאים מהירושלמי שהאשה פטורה, שהרי אם נחייבה - 'אין שלום בבית לעולם'.

וברא"ש (שם פ"ט ס"ז) הוסיף שפטורה אף בפשעה, אלא שאם הזיקה במזיד חייבת, וביארו האחרונים (תפארת למשה ועוד) שיש כאן ב' דינים; דיני שמירה - ובה פטורה גם במקום פשיעה. ודיני מזיק - אף שאדם מועד לעולם, מ"מ באשה תקנו שאם ההזיק אינו כמזיד, פטורה משום 'שלום בית'.

וברמב"ם (פכ"א מאישות ה"ט) פסק: האשה ששכרה כלים בעת שעושה מלאכותיה בתוך ביתה פטורה, ואין זה מן הדין אלא תקנה וכו'. והשיג עליו הראב"ד שהפטור הוא מפני שהוא 'שמירה בבעלים' כיון שבעלה שכור לה.

ונראה שהרמב"ם הביא רק הטעם של 'שלום בית', כי סבר שלא שייך להגדיר 'מזיק' כ'שומר'. וכמו שכ' השואל-ומשיב (מהר"ק ח"א סי' רס"ה) שמזיק ושומר הם דברים הפכיים, שהרי מזיק אינו שומר. ואת שיטת הראב"ד יש להסביר ע"פ מש"כ האבני נזר (הו"מ סי"ט) 'אלו המתעסקים לטובת הניזק לאו אדם המזיק ויש להם דין שומר'. (ובענין זה כתבו רבינו פרץ והריטב"א, וע"ע בפת"ש סי' קע"ו סק"ג).

הנפק"מ במחלוקת זו תהיה במקום שאין 'תקנת שלום בית', שאם הוי כ'מזיק' חייב, ואם כ'שומר' פטור משום 'שמירה בבעלים'.

והשו"ע בדין האשה שהזיקה (אבהע"ז, סימן פ' ס"ז), הביא לשון הרמב"ם דווקא 'בעת מלאכתה' ולא סיים שזה משום 'תקנת שלום בית'. אך כבר כתבו הח"מ, הבית שמואל והט"ז שם, שפטורה בכל אופן משום 'שלום בית'. וע"כ שנקטו להלכה שלא שייך לומר שהפטור מדין 'שמירה בבעלים' (האריכו האחרונים שכאשה לא שייך פטור דבעלים).

עזרת בית/משרתת: הטעם של 'שמירה בבעלים' ודאי לא שייך כאן, כיון שאין משועבדים לתת לה אלא 'דמי מזונות' (מהר"ש ח"ג, נ"ד). והסתפקו האחרונים אם שייך הטעם של 'שלום בית', שלא יתקוטט עמה וכיו"ב. וכתב המהר"ש"ם שבמשרתת לזמן בודאי לא שייך תקנת שלום בית.

אך בנידון שלנו שהנזק אירע בעת מלאכתה ממש, ובעזרות שחוזרות ובאות מדי יום, ואף הבאות פעם בשבוע, מסתבר מאוד שלא לחייבה, ע"פ מש"כ החוות יאיר (ס' ק"ו, פת"ש סימן של"א סק"א) לגבי שכירת ואברת כלים קטנים, שאם לא היה 'מתה מחמת מלאכה' - מעיקר הדין יכול בעה"ב לנכות משכרה, ומ"מ 'על צד המנהג רוב הנשים אין מקפידות על דבר קטן, ומיעוט הנשים בטלה דעתן'. [ותמה בערך ש"י (סי' של"א) שהרי אין הולכין בממון אחר הרוב, ומסקנתו שבודאי חייבת, ורק משום המנהג פוטרים אותה והוי כ'התנו'. עיי"ש].

ובסי' קס"ט כתב עוד החו"י במשרתת שהשאירה נר דולק ונשרף רכוש רב, וגם שם כתב שמעיקר הדין חייבת, אך סיים כי 'כל השומעים תמהו על התובע שנטפל עם שפחתו העניה ... והשיב כי חלילה לך לבקש ממנה דבר רק להפחידה להבא שתזוהר בזה, ותשמר מלעשות הזיקות באכדון ושכירת כלים...'

ובערוה"ש (של"א סי"ז) כתב 'כל הזיק שפועל המשרתת והפועל חייבים לשלם, כשהיה בלי אונס דדינא כש"ש, ומ"מ מנהג בע"ב ישרים שלא לנכות להם הזיקות קטנים כשכירת צלוחיות וקערות וכדו' אם לא שפשעו להדיא כמזידיים ממש'. ויש להביא סמך לזה מהכרעת רב לרבה בר בר חנה בהנהגו שקולאי (בי"מ פ"ג) מדין למען תלך בדרך טובים ואורחות צדיקים תשמור, הן שלא יחייבם על הנזק והן שישלם להם משכורתם.

עזרת גויה: אם העזרת היא גויה יש להעיר שכשפוטרה אותה אסור משום 'לא תחנם'. אך זה אינו, שהרי הבאנו מהאבני"ז שהעובד לטובת חברו אינו 'מזיק', וא"כ יתכן שפטורה לגמרי. וגם שהוויתור הוא

תשובה ערוכה

// המסך

משותף, ומצטרפים לדרך ביחד כשכנים טובים, ולהיות ביניהם שלום בית, דברי שלא תהא מריבה ביניהם, מחלי אהרדי למיזל בתר מנהג דידהו, אם לא היכא שמתנו דלא כן".

וכ"כ בשו"ת דברי חיים (ה"ב חו"מ סי' ט"ז - לענין הוספת דירון בבית משותף): "בשותפין רבית הולכין אחר המנהג".

מדברי הדברי חיים והמנחת יצחק עולה ברור לדינא, שכבתיים משותפים הולכים אחר המנהג. עם זאת חשוב להדגיש, שאין הכוונה שהחוק עצמו מחייב, מכח דינא דמלכותא, אלא שההשתתפות היא על דעת מנהג המדינה, ואם המנהג המקובל הוא כפי החוק, על דעת כן נשתתפו. לכן חוק שלא הפך למנהג מדינה, אינו מחייב, וכן חוק שנחקק אחר שנשתתפו בנכס, אינו מחייב. מהאי טעמא ברור גם שפרשנות של שופטים לחוק אינה מחייבת כלל, כיון שרק המציאות השוררת בשטח היא "מנהג המדינה" המחייב.

הן לפי דברי הרב"ח שכבתיים משותף הולכים אחר המנהג, ולפי דברי המנחת יצחק, שהמנהג הוא כפי חוק בתים משותפים, עולה שיש לחלק את התשלומים שנוכחים עבור הן עבור אחזקת הבנין ותיקונים, והן עבור נקיון וגיטון, לפי שטח הדיירות.

גם מדינא דגמ' נראה שיש לחלק את החיוב לפי שטח הדירות. דאיתא בגמ' (בב"ק קט"ז ע"ב): "ת"ר, שירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד עליה גייס לטורפה (פירש"י, לבוזה ונתפשרו עמון כממון), מחשבין לפי ממון, ואין מחשבין לפי נפשות. ואם שכרו תייר (פירש"י, מראה להם הדרך) החולך לפניהם, מחשבין אף לפי נפשות" (פירש"י, שטעות הדרך במדבר סכנת נפשות היא).

וכתב הרא"ש (שם סי' כ"ב): "חצי שכר התייר יטילו על הממון, וחצי האחר יטילו על הנפשות". מפרש"י ה"ב" (חו"מ סי' ע"ב): "והא דקתני רישא, עמד עליה גייס לטורפה, צריך לומר דלא היו באין אלא על הממון בלבד, וכפירוש רש"י - לטורפה, לבוזה. שאם היו באים גם על עסקי נפשות, מאי שנא משכרו תייר דמחשבין אף לפי נפשות". וכ"פ בשו"ע (חו"מ סי' ע"ב סעי' ט"ז).

למדנו, שתשלום על הנאה משותפת, מתחלק באופן יחסי, לפי גודל ההנאה, ומי שהנאתו גדולה יותר, משלם יותר. התשלומים לוועד הבית משמשים או לתחזוקת הדירות (תיקונים, ביטוח מעלית, גיטון), או כדי לאפשר שימוש בשטחים המשותפים (נקיון, חשמל, גיטון, מעלית). לכן מי שדירתו גדולה יותר, נהנה יותר [ואף אם מספר הנפשות בדירה זו קטן יותר, התשלום הוא על האפשרות לגור, ולא על המגורים בפועל, וככל שהדירה גדולה יותר, יכולים לגור בה אנשים רבים יותר].

על עניין המס, דמנהג מבטל ההלכה ודין חכמי התלמוד, אע"פ שמצאו לו סמך מן המקרא. וכתב נמי דלאו דווקא מנהג חכמים, אלא אפילו מנהג חמורים וספנים יש לסמוך עליהם, כדאיתא בהרי"א פרק הגוזל בתרא. ונראה אע"פ דכתב ר"ת והוכיח ממש ממתניתין דב"ב ומריש פרק הפועלים, דיש מנהגים של שטות שאין לסמוך עלייהו אפילו היכא דתנן התם הכל כמנהג המדינה, ובא"ז כתב נמי דלא אמרינן מנהג מבטל הלכה, אלא א"כ מפי חכמים, ומדרכי ר"פ הפועלים הוסיף לפרש בשם א"ז דדווקא מנהג ותיקון מבטל ההלכה, אבל מנהג שאין לו ראייה מן התורה אינו אלא טועה בשקול הדעת, מ"מ נראה לומר דבענייני מסים וכה"ג כולוהו מורדו דאולינן בתר מנהגם דבני העיר או בני המדינה שנהגו בו מקדם, אפילו אי לא הוקבע ע"פ חכמים, כדמיית הר"א כ"ץ ראייה ברורה על זה מההיא דחמורים וספנים - פרק הגוזל בתרא (ב"ק קט"ז ע"ב). ונראה דיפה יש לחלק בענייני מסים לבני העיר וכן צורכי חמורים וספנים, למהלך שירא שלהם וכל דבר שרבים מצטרפים יחד, צריכים למיזל בתר מנהגא דידהו, וכפי הסדר שעושים לעצמן לפי צרכיהם לפי ענינם. דאי מצרכתא להו למיזל בתר דין תורה בכל דבר, לעולם תהא מריבה ביניהם, משום הכי מעיקרא מחלו אהרדי לוותר על דין תורה, וגמרי ומקני למיזל בתר סדר מנהג דידהו. וכעין זה כתב מהר"ם, דשותפים קונים ומקנים ומוקני כהרדי באמירה בעלמא בלא קניין, משום דבההיא הנאה דצייתי אהרדי גמרי ומקני, כדאיתא בהנה"ה במיימון. וכן איתא בתשובה שהשיב שאין נותנין מס מקרקעות, דבכל מידי דאית ליה רווחא להאי כמו להאי, באמירה בעלמא וע"י דאי מקני אהרדי, והוא הדין לענין מנהג. וההיא דר"ת וא"ז דלעיל קאי על חילוק הצירות ובתיים ובניין שלהם ואשכירות פועלים וכן שכירות בתים וחצירות, וכל כה"ג דאין רבים מצטרפים יחד ולא איצטרך מצטרפו למיחוי צייתי אהרדי, לכך צריך מנהג שיהא לו עיקר ע"פ חכמים וראייה מן התורה, משא"כ בענייני המסים וכיוצא בו דמנהג בעלמא מבטל בהן דין תורה... אכן נראה אע"פ דאיתנין לעיל דבענייני מסים המנהג מבטל ההלכה, מ"מ דאוי ונכון לדקדק הטיב אם נוכל להשוות כל המנהגים לדין תורה, אף אם לא לגמרי, מ"מ עדיף טפי שנמצאו סעד וסמך מדברי חכמים, ולאוקמינהו בטעם וסברא".

וכתב בשו"ת מנחת יצחק (שם): "הנה כפי היוצא מדברי התרומת הדשן הנ"ל, כמש"כ לחלק בין ענייני מסים לשאר מנהגים, משום היכא דרבים מצטרפים יחד, ואם אזלי בתר דין תורה בכל דבר, לעולם תהא מריבה ביניהם, מחלי אהרדי לוותר על דין תורה, וגמרי ומקני למיזל בתר סדר דידהו כנ"ל, אין נפק"מ אם היו עניינים מסים או שארי עניינים שביניהם, וכדמוכח ממה שהביא ממנהג תמרים וספנים ומקני באמירה בעלמא כנ"ל, והנה כל זה שייך ביותר בבית

שעות קבלת קהל בבית התורה

ע"י הגאב"ד שליט"א

8:40 - 8:20 בבית הכנסת קהל חסידים הרב לוי' 3 שיכון ה' ב"ב
13:45 - 13:00 בבית הכנסת מאקווא רבנו הם 6 ב"ב
20:00 - 19:15 בבית הכנסת אנטיניא הישע 9 ב"ב
21:00 - 20:15 בבית הכנסת קאמארנא
רחוב דברורה הנביאה 14 ב"ב

ניתן להאזין לשיעורי הגאב"ד שליט"א, בטלפון: 073-3718126

שיעורים ופגישות עם מורישי הגאב"ד שליט"א

יום שישי | בשעה 21:00
בבית המדרש קאמארנא רחוב רוסיה הנביאה 14 ב"ב
דין ממונה שפירע אבדע"ז
יום שלישי | בשעה 21:30
בבית המדרש אסיר חיים רחוב ארבעת שלום 13 ב"ב
הולדת טוריה (באדיש)
יום שישי | בשעה 09:30
בבית המדרש אסיר קודש רחוב 12 ב"ב
רש"י הולדת שמש רובל
מוצאי שבת | בשעה 22:00
בבית המדרש ליקוע חלבוז סדיק 8 ב"ב
הולדת ריבת

למכירת תור לטוריות בייני ממונות ושאר עניינים ע"י הגאב"ד שליט"א ניתן לפנות לקו בית התורה בשלוחה 3 | לשאלות כוללת והתקנות בענין העלון ניתן לפנות לטלל b038055000@gmail.com

קו 'הלכה למעשה' - מענה הלכתי 24 שעות ביממה 03-8055000

